

**ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МИРНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ
МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ ДЛЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ
ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ НА ДОНБАСІ**

Будь-який міжнародний спір, що виникає між державами потребує його врегулювання. Чинне міжнародне право, передбачає тільки мирні засоби для розв'язання різного роду міжнародних спорів. Не є винятком із цього правила й використання мирних засобів для врегулювання збройного конфлікту на Донбасі. Частина 1 статті 33 Статуту ООН закріпила перелік засобів мирного розв'язання міжнародних спорів, до яких належать наступні: переговори, обстеження, посередництво та примирення, судовий розгляд та арбітраж, звернення до регіональних органів чи угод [5].

Одним із перших засобів мирного розв'язання збройного конфлікту на Донбасі були переговори, які носять назву «Нормандського формату». «Нормандський формат» – це переговори щодо врегулювання ситуації на Донбасі, у яких беруть участь Україна, Франція, Німеччина та Росія на рівні глав держав, їх радників та представників МЗС. Хоча і було проведено ряд зустрічей, вони по суті були безуспішними, оскільки, збройний конфлікт продовжується, а самі переговори не напрацювали жодного ефективного механізму розв'язання збройного конфлікту, тільки сприяли тимчасовому припиненні бойових дій [2].

Для врегулювання збройного конфлікту на Донбасі також було використано добрі послуги. У 2014 році президент Білорусі Олександр Лукашенко запропонував Палац Незалежності у Мінську, для проведення переговорів між сторонами збройного конфлікту з метою припинення вогню на Донбасі та вирішенню конфлікту. Таким чином розпочався Мінський процес, що згодом послуговував для підписання досить суперечливих Мінських домовленостей. Спочатку такі переговори були ефективні, оскільки допомогли призупинити російську агресію. Згодом вони втратили свою доцільність, так як вони спрямовані на замороження збройного конфлікту на Донбасі [3].

Для захисту та відновлення порушених прав, внаслідок російської агресії на Донбасі та в Криму, Україна та великі компанії, як державні, так і приватні зверталась до зверталась до Міжнародного трибуналу ООН з морського права, Постійної палати третейського суду та ряду інвестиційних арбітражів. Більшість арбітражів Україна виграла: українські моряки та кораблі були повернуті Україні. Однак щодо інвестиційних арбітражів існують проблеми з їх виконанням. Арбітражний позов в Постійній палаті третейського суду перебуває на стадії розгляду [6].

Для притягнення до відповідальності Росію за фінансування тероризму та за порушення Конвенції про расову дискримінацію на Донбасі, Україна подала позов до Міжнародного Суду ООН. Для захисту порушених прав дітей на Донбасі та Криму, у зв'язку з їх незаконним вивезенням на територію Росії, а також з метою захисту порушених прав українських моряків та українських політичних в'язнів в Криму, Україна подала 5 позовів до Європейського суду з прав людини. На даний час, по жодній справі ще не винесено рішення, оскільки вони перебувають на стадії розгляду у міжнародних судах, рішення по позовах будуть в 2021-2022 роках, а можливо і у 2023 році [7].

Останнім засобом мирного розв'язання міжнародних спорів, що застосовувався для врегулювання збройного конфлікту на Донбасі є звернення до міжнародних організацій. Для мирного вирішення спору на Донбасі ООН та ОБСЄ приймали резолюції, де визнавали територіальну цілісність України та засуджували агресію [1]. З самого початку конфлікту на Донбасі працює Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ, що сприяє мирному вирішенню конфлікту між сторонами. Як варіант можливого врегулювання збройного конфлікту на Донбасі було запровадження миротворців, але через постійні протиріччя між сторонами, вони так і не були запроваджені. На нашу думку, ООН та ОБСЄ не вживають всіх можливих засобів для повного припинення вогню на Донбасі та для мирного вирішення збройного конфлікту на Донбасі. У своїй діяльності вони не прикладають значних зусиль для того, щоб насправді притягнути до відповідальності Росію за агресію та за вчинені нею злочини на території України [4].

Джерела:

1. Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію, що підтверджує територіальну цілісність України. URL: <http://www.un.org.ua/ua/informatsiinyi-tsentr/news/3288-2014-03-27-22-35-40-generalna-asambleya-onn-priyny>.
2. Пояснить, як Україна веде переговори з Росією? І чим «нормандський формат» відрізняється від Мінського процесу? Максимально коротко. URL: <https://thebabel.com.ua/texts/32828-poyasnit-yak-ukrajina-vede-peregovori-z-rosiyeyu-i-chim-normandskiy-format-vidriznyayetsya-vid-minskogo-procesu-maksimalno-korotko>.
3. П'ять років підписанню Мінських угод: пастка для України чи механізм стримування Росії. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30146733.html>.
4. Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні. URL: <https://www.osce.org/uk/special-monitoring-mission-to-ukraine>.
5. Статут Організації Об'єднаних Націй від 24.10.1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
6. Україна проти Росії в міжнародних судах – головні позови. URL: https://protocol.ua/ru/ukraina_proti_rosii_v_mignarodnih_sudah_golovni_pozovi.
7. Як Україна судиться з Росією в міжнародних судах. Головні справи. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-49294741>.

Науковий керівник – к.ю.н., старший викладач Дерунець Н. О.